

Д. е. н. Яровенко Т. С., Переворська В. О.

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара (Україна)

ПРОБЛЕМИ УПРАВЛІННЯ ВІТЧИЗНЯНИМИ ІТ-КОМПАНІЯМИ В УМОВАХ СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ

На сьогоднішній день сфера інформаційних технологій є самою популярною та швидкозростаючою в Україні та світі. Оз огляду на специфіку роботи підприємств цієї галузі виникає нагальна потреба в удосконаленні їх управління. Перш за все, необхідно визначити основну діяльність такої компанії. В цілому предметом діяльності ІТ-компанії може бути:

- розробка програмного забезпечення, додатків до існуючих програм або веб-сайтів (веб-сторінок), хмарних технологій;
- надання консультаційних та інших послуг (наприклад, підтримка продукту під час експлуатації, аналітика баз даних (Big Data), віддаленого управління устаткуванням тощо);
- розробка мобільних пристроїв і організація Інтернет-доступу;
- організація роботи соціальних мереж;
- інтеграція мобільних технологій в корпоративне середовище тощо.

ІТ-компанії мають справу з: обліком електронних грошей, безготівковими розрахунками, організацією зовнішньоекономічної діяльності, інтелектуальною власністю, курсовими різницями, нематеріальними активами, законодавчими змінами, нестандартними договорами, операціями в офшорних зонах, оплатою праці фахівців-програмістів і т.д.

Через це виникають деякі труднощі в управлінні компаніями цієї сфери.

На думку Чижова В. на перший план виходять серед викликів розвитку вітчизняних ІТ-компаній виходять:

- «політична нестабільність та військовий конфлікт на Донбасі»;
- недосконалість українського законодавства;
- відсутність реальної підтримки з боку держави;
- незахищеність авторських і майнових прав;

- неправомірною діяльністю з боку силових органів щодо окремих ІТ-компаній та юридичні ризики;
- проблеми оподаткування;
- девальвація гривні;
- відсутність передумов для розвитку продуктових компаній і стартапів;
- недостатній розвиток внутрішнього ринку;
- відставання в провадженні нових технологій на загальнодержавному рівні» [1].

На наш погляд, більшість з цих проблем можуть бути застосовані й для суб'єктів будь-яких інших сфер господарювання в Україні. З огляду на напрями розвитку ІТ-галузі стратегічно важливим є вирішення двох основних проблем:

Перша проблема – є кадровою. Адже на сучасному ринку праці відсутня достатня чисельність працівників ІТ-сфери, які мають необхідну кваліфікацію. Вирішенням цієї проблеми є організація дуальної освіти, що дозволить підвищити кваліфікацію наявних кадрів та надасть змогу отримати фахівців необхідної чисельності та якості у межах компанії.

Крім того, неточності й помилки у звітах та даних обліку через недостатність або відсутність спеціалістів (економістів, бухгалтерів), що розуміють специфіку роботи у цій сфері. Її вирішенням є укладення договору з компанією, яка незалежно займається веденням обліку або надає консалтингові послуги.

Другою проблемою є захист авторських прав на інтелектуальну власність.

ІТ-компанії зазвичай укладають з фахівцями-розробниками ІТ-продуктів контракти, у яких право власності на розроблений ними продукт належить компанії-роботодавцю та є її власністю.

Відповідно до Закону України «Про авторське право та суміжні права» [2] сам програмний продукт (у якості літературного твору незалежно від способу чи форми їх вираження) представляє собою об'єкт авторського права та захищається Законом, але не захищений його алгоритм. Крім того, визначити авторський внесок кожного з команди розробників, що брали участь у розробці

програми, дуже складно. Присутні певні проблеми й перепони у реєстрації права власності на такий продукт. Тому, «якщо країна не бере участі в угодах про міжнародну охорону авторських прав, то використання за кордоном твору без згоди автора і без виплат винагороди вважається правомірним» [3].

Особа, що володіє правом на комп'ютерну програму може без згоди автора (що має авторське право) вільно копіювати, модифікувати і декомпілювати її за дотримання певних умов за дотримання певних умов.

«Піратство» – використання продукту без ліцензії та виплат, спричиняє величезні збитки комп'ютерних компаній.

На сьогодні, існують три реальні і дієві способи захисту програмного продукту від неправомірного використання [3]:

- «охороняти вихідний код програми за допомогою авторського права на твір;
- охороняти алгоритми, які використовуються в програмах шляхом видачі патенту;
- охороняти назву програми шляхом реєстрування торгової марки, назви програми або сайту, його доменне ім'я».

Список використаних джерел:

1. Чижов В. А. Проблеми та перспективи управління ІТ-компаніями в умовах соціально-економічної кризи України. Економіка та держава. 2016. № 9. С. 68-71.
2. Про авторське право та суміжні права: Закон України від 23.12.1993 р. № 3792-ХІІ. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3792-12> (дата звернення: 17.03.2020).
3. Aleksey Pukha and Partners. Способи охорони прав інтелектуальної власності на програмні продукти. Протокол: юридичний інтернет-ресурс. URL: https://protocol.ua/ua/sposobi_ohoroni_prav_intelektualnoi_vlasnosti_na_programni_produkty/ (дата звернення: 17.03.2020).